

СЕКЦІЯ 4

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АУДИТУ В УКРАЇНІ

Крижова В.А.,
здобувачка вищої освіти, 3 курс,
обліково-фінансовий факультет
Науковий керівник: **Сирцева С.В.,**
канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ЕКОЛОГІЧНИЙ DUE DILIGENCE ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ У ВЗАЄМОДІЇ З КОНТРАГЕНТАМИ

В умовах зростання глобального екологічного навантаження, еволюції регуляторної політики та посилення впливу ESG-критеріїв (Environmental, Social, Governance) на інвестиційні рішення, підприємства дедалі частіше впроваджують комплексні підходи до управління екологічними ризиками. У цьому контексті екологічний Due Diligence виступає ключовим інструментом виявлення, аналізу та мінімізації ризиків, пов'язаних з екологічною недобросовісністю контрагентів і можливими наслідками для бізнесу [1].

Екологічний Due Diligence є спеціалізованою процедурою збору, аналізу та оцінки інформації про екологічні аспекти діяльності підприємства або об'єкта інвестування. Він дозволяє виявити екологічні ризики ще на етапі планування угоди, забезпечити відповідність вимогам національного та міжнародного законодавства, уникнути можливих збитків від штрафів або витрат на ліквідацію наслідків екологічного забруднення.

Екологічний Due Diligence виконує такі ключові функції в системі управління ризиками:

1. Правова оцінка – верифікація відповідності екологічному законодавству, наявності дозвільної документації (ліцензій, дозволів, звітів).
2. Ідентифікація ризиків – визначення джерел потенційного або фактичного забруднення (викиди, скиди, небезпечні відходи).
3. Оцінка наслідків – аналіз масштабів можливих збитків у разі виявлення порушень: від фінансових витрат до нематеріальних втрат.
4. Оцінка контрагентів – перевірка екологічної благонадійності партнерів по ланцюгу постачання, орендодавців, підрядників.

5. Фінансове прогнозування – розрахунок потреб у витратах на усунення недоліків, інвестиціях у природоохоронні технології, страхування ризиків.

Згідно з результатами глобального дослідження KPMG Global ESG Due Diligence Study 2024, 71% опитаних інвесторів вказали на зростання ролі ESG-факторів у процесі прийняття інвестиційних рішень за останні 12–18 місяців, а 45% респондентів зазначили, що виявлені в ході ESG Due Diligence проблеми суттєво вплинули на умови або можливість реалізації угод [2].

Застосування екологічного Due Diligence стає особливо актуальним у процесах злиття, поглинання, інвестування або довгострокового партнерства, де екологічна історія контрагента може мати значний вплив на фінансові та репутаційні показники. Завдяки глибокому аналізу екологічних даних екологічний Due Diligence допомагає виявляти приховані екологічні зобов'язання, які можуть проявитися у вигляді судових позовів, штрафів або необхідності здійснення дороговартісних природоохоронних заходів. Крім того, результати такого аналізу є основою для розробки екологічної стратегії підприємства, що враховує як внутрішні, так і зовнішні екологічні виклики. Важливим аспектом є також інтеграція екологічного Due Diligence у загальну систему управління ризиками підприємства, що дозволяє централізовано реагувати на загрози та мінімізувати потенційні втрати.

Особливої ваги екологічний Due Diligence набуває в контексті оцінки ризиків взаємодії з контрагентами. В умовах зростання вимог до екологічної відповідальності суб'єктів господарювання, детальний аналіз екологічного профілю потенційних партнерів дозволяє уникнути співпраці з суб'єктами, діяльність яких може спричинити [3]:

- забруднення поверхневих і підземних вод, ґрунтів;
- викиди шкідливих речовин в атмосферу;
- знищення природного середовища проживання живих організмів.

Подібні порушення призводять до таких негативних наслідків:

- штрафні санкції та примусові приписи державних екологічних інспекцій;
- зупинення виробничої або будівельної діяльності внаслідок негативного висновку екологічної експертизи;
- репутаційні ризики, що знижують інвестиційну привабливість підприємства на ринку (негативна екологічна діяльність компанії може призвести до втрати довіри з боку партнерів, інвесторів та громадськості) [4].

Таким чином, екологічний Due Diligence виконує роль не лише інструменту попередньої перевірки, а й активного елементу системи управління екологічними ризиками. Його результати використовуються

для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, підвищення прозорості бізнесу, зниження потенційних збитків і підтримки сталого розвитку підприємства.

Список використаних джерел

1. OECD. Managing Climate Risks and Impacts Through Due Diligence for Responsible Business Conduct: A Tool for Institutional Investors. Paris: OECD Publishing, 2023. URL: <https://doi.org/10.1787/8aee4fce-en>.

2. Bornhauser F., Vasadi J. Global ESG due diligence study 2024. Moving from risk to value creation. KPMG International, 2024. 82 p. URL: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/xx/pdf/2024/06/esg-due-diligence-study-2024.pdf>.

3. Самусевич Я., Теницька І., Новикова Д. Екологічний контроль, моніторинг та аудит: нормативно-правове забезпечення та механізм реалізації в Україні. *Сталий розвиток економіки*. 2023 (2(47)). С.196-202.

4. Екологічний дью ділідженс (Оцінка екологічних ризиків). URL: <https://mcl.kiev.ua/ekologicheskij-dyu-dilidzhens-otsenka-ekologicheskikh-riskov/>.